

РОЛЬ МУЗИКИ ТА ПІСЕНЬ У НАВЧАННІ АУДІЮВАННЯ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

***Abstract.** The article is devoted to the methods of successful teaching listening. There was given the definition of the notion “listening”. The author maintains that listening is one of the most important stages in the process of learning a foreign language.*

There are different approaches to teaching listening. The aim of this article is to reveal the main issues of teaching listening. The conditions necessary for successful communicative aspect in teaching listening are enumerated. The author investigates the peculiarities of using the English songs at universities for improving the phonetic, lexical and grammatical skills. Methodological and psychological factors of using songs and music in class and their considerable advantages are analysed. The usage of songs has a lot of advantages in the process of forming a foreign language competence. The contents of songs contribute to expanding vocabulary and practicing grammar constructions. Listening to songs improves pronunciation, develops communicative activities, creates positive psychological atmosphere. Due to songs and music students get acquainted with the culture of the English speaking countries.

The author outlines the stages of work with the audio text and describes the main features of each stage. The article contains material focusing on the latest achievements in the area of teaching listening.

***Keywords:** listening, audiotext, method, song, skills, methodical advantages.*

Проблема навчання аудіюванню є однією із актуальних тем у сучасній методиці навчання англійської мови, тому що без аудіювання неможливе мовне

спілкування. Недостатня увага до аудіювання може вкрай негативно позначитися на мовній підготовці студентів. Термін “аудіювання” використовується в методичній літературі порівняно недавно. Він протилежний терміну “слухання”. Якщо “слухання” означає акустичне сприйняття звукоряду, то поняття “аудіювання” включає процес сприйняття і розуміння усної мови. Аудіювання як дія, що входить до складу усної комунікативної діяльності, використовується в будь-якому усному спілкуванні, підпорядкованому виробничим, суспільним чи особистим потребам.

Також аудіювання дозволяє здійснювати самоконтроль за мовою і знати, наскільки вірно реалізуються в звуковій формі мовні наміри. Аудіювання може являти собою окремий вид комунікативної діяльності зі своїм мотивом, що відбиває потреби людини чи характер її діяльності. У такій ролі воно виступає, наприклад, при перегляді фільму, телепередачі, прослуховуванні радіопередачі тощо [5, с. 6].

Звідси очевидна важливість і актуальність проблеми навчання аудіюванню. Володіння аудіюванням забезпечує адекватне володіння іноземною мовою, оскільки звукова сторона мови є невід’ємним компонентом усіх видів мовленнєвої діяльності людини. Існують різноманітні методики для розвитку навичок аудіювання.

Мета даної роботи – розкрити основні аспекти навчання аудіюванню, дослідити використання пісень та музики на заняттях з англійської мови для формування навичок аудіювання.

Питанням використання музичного матеріалу на заняттях з англійської мови займалися такі дослідники, як Буфан І. Ф., Бочкарьова О. Ю., Гуревич О. В., Гребінник Л. В., Іванова Л. І., Іщенко Т. М., Карпенко О. О., Михайлова Є. А., Савицька Т. В.

Аудіювання – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який забезпечує розуміння того, що сприймається на слух, і належить до усної

форми мовлення. Аудіювання є активним процесом, який здійснюється на основі передбачення (прогнозування) того, що буде сказано [1, с. 34].

У процесі навчання аудіювання варто звернути увагу на систему англійського наголосу, інтонації, ритм. Слухова система людини має сприймати своєрідні акустичні ключі.

Аудіювання відіграє значну роль у навчанні та пізнанні, так як більшу частину інформації людина отримує через слуховий канал. Воно навчає вслухатися, тобто, розвиває увагу, слухову пам'ять, є одним з найважливіших засобів говоріння, стимулює спілкування, розвиває вміння диференціювати звуки, об'єднувати їх в комплекс, утримувати в пам'яті і прогнозувати. Через аудіювання йде засвоєння лексичного складу мови, її граматичної структури. В той же час аудіювання полегшує оволодіння говорінням, читанням та письмом, що є однією з головних причин використання аудіювання в якості допоміжного, а іноді й основного засобу навчання даним видам мовленнєвої діяльності.

Структура аудіювання складається з трьох частин:

- спонукально-мотиваційної;
- аналітико-синтетичної;
- виконавчої [1, с. 35].

Процес аудіювання починається зі сприймання мовлення, під час якого слухач завдяки механізму внутрішнього промовляння перетворює звукові образи в артикуляційні.

Для осмислення всього повідомлення необхідно вичленити в ньому окремі лексико-граматичні ланки (фрази, синтагми, словосполучення, слова) і зрозуміти смисл кожної з них. Цим членуванням займається механізм сегментування мовленнєвого ланцюга.

Один з найважливіших механізмів аудіювання – механізм оперативної пам'яті – утримує у свідомості слухача сприйняті слова і словосполучення протягом часу [3, с. 17].

Значну роль у процесі аудіювання відіграє механізм антиципації або ймовірного прогнозування, який дає можливість за початком слова, словосполучення, речення, цілого висловлювання передбачити його закінчення.

Успішність аудіювання залежить від декількох факторів: від самого слухача (від його індивідуально-психологічних особливостей, рівня розвитку у нього мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності уваги, інтересу, фактичних знань та вмінь в рідній мові, іншомовних знань, навичок та вмінь, мотивації), від мовних особливостей аудіотексту та його відповідності мовленнєвого досвіду і знанням студентів, від умов сприймання аудіотексту [2, с. 15].

Робота з аудіотекстом складається з трьох етапів: дотекстового, текстового та післятекстового. Основна мета дотекстового етапу – зняття мовних труднощів аудіотексту, яка реалізується шляхом введення нового лексичного матеріалу, роботи зі складними граматичними структурами (розпізнавання, диференціація), постановки дотекстових запитань, а отже, формування системи орієнтирів перед аудіюванням. На текстовому етапі в процесі неодноразового прослуховування відбувається аналіз застосування мовних засобів, пошук фрагментів іншомовного тексту з опорою на український еквівалент, перефразування. Післятекстовий етап реалізується у вигляді роботи з запитаннями та відповідями, переказ зі складанням плану, розширення чи продовження тексту, складання висловлювання за аналогією до аудіотексту (ситуація, діалог, монолог), поступове переключення на інші види діяльності [2, с. 47].

У практиці навчання іноземної мови ми реалізуємо цілі за допомогою автентичних матеріалів, багатих внутрішнім змістом, що мотивують як активну мовленнєву діяльність співбесідників, так і критичний погляд на себе. Характер

автентичних матеріалів вельми різноманітний. Вони розрізняються за лінгвістичною складністю, стильовою приналежністю.

Комплексне рішення практичних, освітніх, виховних і розвиваючих завдань навчання можливе лише при умові впливу не тільки на свідомість студентів, але і при проникненні в їх емоційну сферу. Одним із найефективніших способів впливу на почуття та емоції є музика.

Пісенний жанр як один з важливих жанрів музичної творчості завдяки наявності вербального тексту здатен точно і образно відобразити різні сторони соціального життя народу країни, мову якого вивчають. Пісні властива комунікативна функція, тобто передача автором змісту адресатові. При цьому, на відміну від навчальних текстів загальнокраїнознавчого характеру, котрі, перш за все, інформують читача або слухача, тобто впливають на його інтелект і пам'ять [4, с. 36].

Застосування пісенного матеріалу у формуванні іншомовної компетенції має ряд методичних переваг. Зокрема, зміст пісень сприяє засвоєнню та розширенню лексичного запасу, допомагає активізувати вивчені раніше граматичні структури. Прослуховування пісень вдосконалює вимогу, активізує мовну діяльність, створює комфортну психологічну атмосферу, підтримує інтерес до вивчення іноземної мови.

Аудіювання з використанням музичного матеріалу передбачає виконання студентами різноманітних завдань. А саме, усне або письмове відтворення почутого, аналіз лексики та граматики, вивчення нових слів, словосполучень та сталих виразів. Також ефективним є завдання, яке пов'язане із написанням пропущених слів чи фраз, що стимулюють студентів уважно слухати зміст пісень.

Слухання є одним із найскладніших етапів у процесі навчання іноземної мови, тому що більшість студентів стикається з проблемою нерозуміння змісту запропонованого матеріалу. Використання музичного матеріалу та пісень

допомагає зняти психологічний бар'єр у намаганні зрозуміти та відтворити зміст почутого.

Пісня може служити формуванню комунікативних навичок, оскільки багато текстів будуються у вигляді діалогів або монологів від першої особи. Працюючи над змістом пісні, можна запропонувати створити на основі фраз з пісні діалог або сценку, що виявляє здатність самостійно відтворювати і використовувати звуки в мові, а вивчені лексичні одиниці в контексті. Студенти залучаються до процесу роботи над автентичним документом, який носить глибоко когнітивний підхід: ідентифікація, класифікація, розуміння тексту, міркування над самою піснею (музикою, виконавцем, темою).

Отже, використання пісень у процесі аудіювання є ефективним засобом, адекватним автентичним матеріалом для створення міжкомунікативної компетенції, що виходить за рамки навчального процесу і є сполучною ланкою між навчанням, розумовим розвитком і вихованням особи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочкарьова О. Ю. Критерії відбору автентичних аудіотекстів для навчання майбутніх учителів англomовного професійно спрямованого аудіювання / О. Ю. Бочкарьова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2006. – Вип. 11. – С. 33-41.
2. Гребінник Л. В. Технології навчання аудіюванню студентів вищих навчальних закладів у практичному курсі німецької мови з застосуванням бланкових методик / Л. В. Гребінник // Наукові записки. Серія “Психологія і педагогіка”. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Міжнародна комунікація: мова – культура – особистість”. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2010. – Вип. 15. – 388 с. – С. 45-52.

3. Гуревич О. В. Використання сучасних пісень на уроці англійської мови / О. В. Гуревич // Англійська мова та література : науково-методичний журнал. – 2009. – №25. – С. 13-18.
4. Дубасенюк О. А., Антонова О. Є. Методика викладання педагогіки: Навчальний посібник / О. А. Дубасенюк, О. Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2012. – 375 с.
5. Михайлова Е. А. Работа над песней на уроке английского языка / Е. А. Михайлова // Иностранные языки в школе. – 2006. – №1. – С. 37-39.
6. Ніколаєва С. Ю. Концепція підготовки вчителя іноземної мови / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 1995. – №3-4. – С. 5-10.
7. Савицька Т. В. Дидактичні передумови формування у майбутніх учителів іншомовної аудитивної компетенції / Т. В. Савицька // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія “Педагогіка та психологія”. – 2002. – Вип. 5. – С. 273-279.
8. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у мовному закладі освіти: навчальний посібник / О. Б. Тарнопольський. – Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2005. – 248 с.